

УДК 808.51:316.77:613.86
DOI <https://doi.org/10.32782/fohium/2024.5.21>

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ TED TALKS З ПИТАНЬ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Віра Якимчук

*викладач кафедри іноземних мов,
Буковинський державний медичний університет
ORCID ID 0000-0003-3768-1623
vira.yakymchuk@bsmu.edu.ua*

Ключові слова:

*комунікативно-прагматичні
особливості, комунікативні
стратегії, комунікативні
тактики, ментальне здоров'я,
TED Talks.*

Статтю присвячено дослідженню комунікативно-прагматичних особливостей промов спікерів TED Talks з питань ментального здоров'я. Платформа TED Talks (<https://www.ted.com/talks>) є важливим та популярним ресурсом для доступу до актуальних відеодоповідей в мережі Інтернет. Платформа TED, що скорочено від Technology, Entertainment and Design (Технології, Розваги і Дизайн), визнана світовою ініціативою для просування нових ідей та комунікації в сучасному світі. Основною рисою виступів є їхня емотивність, інформативність та лаконічність. Спікери TED Talks ставлять перед собою конкретну комунікативну мету, яку вони досягають шляхом застосування певних комунікативних стратегій. Метою статті є визначення найбільш ефективних комунікативних стратегій у контексті промов на тему ментального здоров'я та їх потенційне застосування в інших сферах комунікації. Матеріалом для дослідження слугували транскрипти промов, віднесені до категорії «Mental health», що розміщені на онлайн-платформі TED Talks. У процесі дослідження було встановлено, що спікери активно використовують різноманітні лексичні та риторичні засоби, зокрема специфічну термінологію, загальноповживану лексику, а також емоційно насичену лексику для створення емоційного контакту з аудиторією та підсилення впливу своїх виступів. Це дозволяє спікерам донести складні ідеї у зрозумілій і доступній формі, одночасно зберігаючи увагу та інтерес слухачів. Дослідження також акцентує увагу на прагматичних характеристиках виступів, таких як конкретність, лаконічність та емоційна переконливість. Спікери TED Talks у своїх промовах часто звертаються до стратегії аргументації, що включає посилення на авторитетні джерела, наукові дослідження, статистичні дані та приклади з особистого життя. Такий підхід дозволяє їм не лише переконливо обґрунтовувати свої твердження, але й встановлювати довірливий зв'язок з аудиторією, підвищуючи загальний рівень впливу своїх виступів.

COMMUNICATIVE AND PRAGMATIC FEATURES OF TED TALKS SPEECHES ON MENTAL HEALTH

Vira Yakymchuk

*Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Bukovinian State Medical University*

Key words: *communicative and pragmatic features, communicative strategies, communicative tactics, mental health, TED Talks.*

The article is dedicated to the study of the communicative and pragmatic features of TED Talks speeches on the topic of mental health. TED Talks (<https://www.ted.com/talks>) is an important and popular platform for accessing up-to-date video presentations on the Internet. The TED platform, which stands for Technology, Entertainment, and Design, is recognized as a global initiative for promoting new ideas and communication in the modern world. The key features of the speeches are their emotionality, informativeness and brevity. TED Talks speakers set specific communicative goals, which they achieve through the use of certain communicative strategies. The aim of the article is to identify the most effective communicative strategies in the context of mental health speeches and their potential application in other communication spheres. The material for the study consisted of transcripts of speeches categorized under «Mental health» on the TED Talks online platform. During the research, we observe that speakers actively use various lexical and rhetorical tools, including specific terminology, commonly used vocabulary, and emotionally charged language to establish an emotional connection with the audience and enhance the impact of their speeches. This allows speakers to convey complex ideas in a clear and accessible manner while maintaining the attention and interest of the audience. The study also emphasizes the pragmatic characteristics of the speeches, such as concreteness, brevity, and emotional persuasiveness. TED Talks speakers often use argumentation strategy that involve references to authoritative sources, scientific research, statistical data and personal life examples. This approach allows them not only to justify convincingly their points but also to build a trusting relationship with the audience, increasing the overall impact of their presentations.

Вступ. У сучасному світі, насиченому інформацією та стрімкими змінами, питання ментального здоров'я набули особливої актуальності. Щодня мільйони людей стикаються зі стресом, тривогою, депресією та іншими психічними проблемами. Враховуючи такий стан подій, промови спікерів TED Talks стали неоціненним ресурсом поширення знань для покращення розуміння та спільного вивчення питань ментального здоров'я.

Одним із найбільш важливих та найпопулярніших ресурсів для отримання актуальної інформації у відеоформаті є платформа TED Talks (<https://www.ted.com/>). TED Talks – це вебсайт, який надає безкоштовний доступ до різноманітних відеодоповідей в інтернеті. TED, як аббревіатура від Technology, Entertainment and Design (Технології, Розваги і Дизайн), є однією з найбільш впізнаваних ініціатив, що пропагують нові ідеї та способи спілкування в сучасному світі. З 2007 року міжнародна конференція TED успішно просуває гасло *ideas worth spreading* (ідеї, варті поширення) (Pierini, 2019). У 2009 році організація почала видавати ліцензії третім особам на

проведення своїх власних незалежних конференцій TEDx (Шиляєва, 2019). Однак, на жаль, дослідники досі приділяють недостатню увагу аналізу публічних виступів на TED Talks. Саме тому, промови на TED Talks стають новим об'єктом прагматично-лінгвістичних досліджень.

Сучасне мовознавство активно досліджує комунікативний аспект публічних промов з точки зору політичного, медійного, екологічного та ін. дискурсів (Тхір М. (Тхір, 2015), Спіцина В. (Спіцина, 2013), Запольських С. (Запольських, 2016), Ферч К. (Faerch, 1984), Тарон Е. (Tarone, 1981)). Аналіз різних аспектів комунікації, вивчення особливостей та характеристик цього явища розкривають перед нами важливий об'єкт дослідження – промову. Л. Шевченко, Д. Дергач та Д. Сизонов формулюють визначення промови наступним чином: «мовна діяльність, орієнтована на пропаганду тих чи інших ідей, емоційний вплив на громадян країни, спонукання їх до дій, для вироблення суспільної злагодженої позиції, прийняття та обґрунтування рішень в умовах множинності поглядів у країні» (Шевченко, 2014). Готуючи свої

промови, спікери TED Talks обирають провідну комунікативну мету. Ця комунікативна мета досягається мовцем шляхом реалізації запланованих комунікативних стратегій. Ораторам потрібно не лише зацікавити аудиторію, але й переконати слухачів в правильності своєї думки. Спікери, як правило, прагнуть надати релевантні та достатні обґрунтування для визнання важливості теми своєї галузі експертизи (Nadeem, 2023).

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом для дослідження слугували транскрипти промов TED Talks, присвячені темі ментального здоров'я, доступні на онлайн-платформі TED. Для аналізу комунікативно-прагматичних особливостей цих виступів було застосовано декілька методів, зокрема контент-аналіз, який дозволив виявити ключові теми та лексичні засоби, дискурс-аналіз для вивчення мовленнєвих стратегій і прагматичних аспектів, а також риторичний аналіз, що досліджував використання риторичних прийомів для переконання аудиторії.

Результати та обговорення. Як відомо, соціальний вплив промов розглядається як процес, за допомогою якого одна або кілька осіб, обрані ораторами, змінюють ставлення та поведінку інших людей, що є слухачами чи реципієнтами повідомлення. Цей вплив може розповсюджуватися на знання, уявлення про світ, почуття, цінності, мотивацію та ставлення до подій і явищ. Комунікативна стратегія визначає правила та послідовність дій, які комунікант використовує для досягнення конкретної комунікативної мети. У свою чергу, комунікативна тактика представляє собою набір прийомів і методів, які використовуються для виконання цієї комунікативної стратегії.

Стратегії відносяться до процесу планування і підготовки дій, тоді як тактики зазвичай вживаються на нижчому рівні в ієрархії комунікативних дій. Інакше кажучи, кількість комунікативних тактик може бути набагато більшою, ніж кількість комунікативних стратегій (Герасим, 2023). Вагома відмінність полягає в тому, що стратегії визначають загальний напрямок, в якому слід рухатися, тоді як тактики вказують на конкретні кроки та прийоми, які можна використовувати для досягнення цього напрямку. Такі тактики можуть бути різноманітними та призначатися для використання в різних ситуаціях в рамках вибраної стратегії.

Промови TED Talks є важливим інструментом для популяризації та обговорення питань ментального здоров'я. Вони поєднують в собі комунікативно-прагматичні прийоми, наукові дані та емоційний вплив, щоб сприяти розумінню та покращенню стану ментального здоров'я у глядачів. В межах комунікативно-прагматичних

прийомів постає прагматична інтенція мовця, що становить головну частину промови.

Проаналізувавши промови спікерів TED Talks, які слугували матеріалом цього дослідження, ми виділили спільні риси найпопулярніших публічних виступів у сфері питань ментального здоров'я. Основною рисою виступів є їх інформативність та лаконічність. Важливо відзначити, що час для виступу обмежено (до 20 хвилин), що змушує автора промови уважно підбирати кожне слово та утримуватися від відхилення від основної ідеї. Ця особливість проявляється у великому використанні термінологічної лексики, яка широко застосовується у межах медичного фахового контексту.

Матеріал дослідження продемонстрував наявність таких груп термінологічної лексики: медична (*neurons, optogenetic tools, synaptic plasticity, amygdala*) (Tye, 2020); психологічна (*emotions, memory, neural circuitry, mood disorders, substance-use disorders, OCD (Obsessive-Compulsive Disorder), PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder), anorexia, depression, therapy, transdiagnostic processes, negative affect*) (Streeter Barret, 2020); фармакологічна (*opium, poppy, opioid, system, opioid receptors, synthetic or natural, therapeutic dose, physical dependence*) (Davis, 2020); освітня (*students, teachers, classroom, school, mentor, guidance counselor, psychologist, nurses, overachiever, beginning teachers, educators, funding, school*) (Godwin, 2020), емоційна (*sobbing distraught, begging, naive, misery, upset laughter*) (Albano, 2020), екологічна (*forests burning, ocean plastic, species, environmental studies, earth, water, soil, climate change*) (Lertzman, 2020).

Зазначена лексика несе чітке визначення понять, описує характеристики об'єкта або явища і не має синонімів у терміносистемі (принаймні в межах однієї науки). Вона відзначається стилістичною нейтральністю, що дозволяє використовувати її у текстах різного характеру. Більшість промов також включають загальнозживану лексику, яка також має нейтральний стиль. Цей підхід сприяє збереженню конкретності і лаконічності повідомлення. Проте такий підхід не завжди сприяє зацікавленню і переконанню аудиторії. Хоча сухий інформативний виклад може заощадити час, важко зробити лекцію привабливою для широкої аудиторії. Тому наступна прагматична характеристика промов спікерів TED Talks з питань ментального здоров'я може бути охарактеризована як емоційна персуазивність. Автори лекцій намагаються зацікавити і захопити увагу аудиторії, що можливо лише за умови наявності певної емоційності.

Емоційний вміст у промовах може виражатися через використання слів, які відображають різноманітні почуття та ставлення до реальності, такі як

радість, гнів, сум, захоплення, антипатія. Ці слова містять в собі емоційний аспект у своєму значенні та служать для якісної оцінки об'єктів та явищ.

“And I had no control. Those really hard tears, those happy tears, those overwhelming joyful tears, they had nowhere to go but out. And it was those tears, that moment, that incredible high, that inspired me to birth three more little miracles and start to help others have their own” (Mendias, 2020). В проілюстрованому уривку авторка промови вдається до використання лексичного повтору як ефективної риторичної стратегії, надаючи тексту емоційної насиченості та акцентуючи важливість власного досвіду. Ця стратегія мовної експресивності не лише підкреслює її особисті емоції, а й робить її свідчення більш пам'ятними для слухачів.

Спікер продовжує свою промову наступними словами: *“And finally, my body said it was time. And after 18 hours of feeling my body try to expel this little human that weighed about the size of a bowling ball, and hours of pushing so hard that I thought for sure this baby was stuck, within a heartbeat, my beautiful baby girl Jennifer entered the world. And I looked at her, and she cried and then I just cried. All of that emotion and pressure that I had inside just seconds before was immediately replaced with the most joyous sense of relief that I had ever felt”* (Mendias, 2020). Мовець використовує емоційну лексику, щоб описати надзвичайний досвід народження її дитини. Вирази, такі як «emotion and pressure», «the most joyous sense of relief that I had ever felt» викликають в слухачів відчуття тепла та великої емоційної сили, яку відчуває мати в цей момент. Розповідь передає момент, коли вся напруга та невпевненість змінюються на безмежну любов і радість від народження дитини. Персоніфікація «my body said it was time» підкреслює очікування та відчуття неминучості, що додає напруги і нетерпіння до промови та висвітлює важливість цих почуттів для ментального здоров'я жінки.

Риторичні питання в промовах TED Talks на тему ментального здоров'я відіграють важливу роль у створенні емоційно збагаченої та змістовно насиченої промови. Вони можуть залучити увагу аудиторії від перших секунд промови, підсилити емоційний зв'язок між спікером і аудиторією, виражаючи здивування, занепокоєння або захоплення, та викликаючи відповідні емоції у слухачів. Наприклад: *“What can we learn from children about being better humans? They're fiercely loyal to their friends, fast to defend, quick to apologize and swift to forgive. But as a past kindergarten teacher – always a kindergarten teacher at heart – I want to share with you a surprising lesson I learned from them about being asked for help”* (Kim, 2020). Питання “What can we learn from children about being better

humans?” використовується для залучення уваги слухачів та стимулювання їх роздумів над темою. Фраза «always a kindergarten teacher at heart» є прикладом метафори для вираження глибокого зв'язку автора з її минулим досвідом та відчуття постійної прив'язаності до цієї ролі.

На наш погляд, стратегія аргументації використовується найчастіше в промовах спікерів TED Talks, оскільки її цілі збігаються з цілями лекторів, які виступають перед аудиторією. Обґрунтування власних думок, цитування відомих осіб, наведення прикладів із власного досвіду та суспільного життя, звернення до авторитетних джерел слугують тактиками для реалізації стратегії аргументації.

Розглянемо приклад з промови Енн Марі Альбано “How to raise kids who can overcome anxiety”: *“Studies from my own lab and from colleagues around the world have shown a consistent trend: well-meaning parents are often inadvertently drawn into the cycle of anxiety. They give in, and they make too many accommodations for their child, and they let their children escape challenging situations”* (Albano, 2020). Згадка про власні дослідження спікера підсилює її авторитет як експерта у даній області. Це надає їй перевагу як науковцю, який має основані та досліджені погляди на проблему, яку вона обговорює. Залучення такого елемента до промови підсилює впевненість у висловлених твердженнях та робить їх більш переконливими для аудиторії.

Приклад з власного життя мовця можемо спостерігати в наступному уривку: *“The choice became very clear. In order to make a difference in the life of a child, I had to become transparent. So I made the commitment to tell my personal story. And this story is filled with people that have loved me and taken care of me and grown me. And have helped me overcome and heal. And now it's time for me to help others do the same”* (Godwin, 2020). У наведеному фрагменті з промови спікер вирішує розкрити свої особисті переживання та історію, що створює емоційний зв'язок із слухачами. Її відкритість створює враження щирості та довіри, спонукаючи аудиторію відчувати і передати їй свою підтримку. Також, важливо зазначити, що автор не лише бажає поділитися власним досвідом, а також має на меті допомогти іншим слухачам отримати схожий рівень любові і турботи, що є надважливим для ментального здоров'я людини.

Звернення до авторитетного джерела спостерігаємо в наступному уривку: *“According to the American Academy of Ophthalmology, we create 15 to 30 gallons of tears a year. I am what you would call a high-volume producer. Now even though we do create less tears as we age, I figure by the time I'm 80, I will have filled up 40 average-sized bath tubs”*

(Mendias, 2020). У наведеному контексті оратор починає свою промову з точних фактів про об'єм людських сліз в рік згідно з даними Американської академії офтальмології. Вона підкріплює це твердження використанням гумору, що спрощує технічний характер інформації та допомагає знизити бар'єри сприйняття. Образне мовлення, яке зображує об'єм сліз, перетворює суху статистику в живописний образ декількох ванн зі сльозами. Це робить інформацію цікавішою та сприйнятливою для слухачів.

Аргументаційну стратегію для визначення важливого питання ментального здоров'я спостерігаємо в наступному уривку: *“I'm going to start by saying something you think you know to be true. Your brain creates all facets of your mind. So then why do we treat mental and physical illnesses so differently, if we think we know that the mind comes from the brain? As a neuroscientist, I'm often told that I'm not allowed to study how internal states like anxiety or craving or loneliness are represented by the brain, and so I decided to set out and do exactly that”* (Tye, 2020). Ключовим аспектом цієї стратегії в проілюстрованому уривку є загальновідоме твердження. Спікер починає свою промову висловлюючи очевидне твердження: «Your brain creates all facets of your mind.» Це загальновідомий факт, який, він зазначає, є правдою для більшості людей, і він використовує його як вихідний пункт для подальших аргументів. Спікер поставляє риторичне питання, яке викликає роздуми у аудиторії: «So then why do we treat mental and physical illnesses so differently, if we think we know that the mind comes from the brain?». Це питання введено для зміни поглядів слухачів і привернення їхньої уваги до проблеми нерівності у ставленні до фізичного та ментального здоров'я. Мовець використовує особистий досвід як аргумент, стверджуючи, що йому як нейрофізіологу нерідко забороняли вивчати внутрішні стани, такі як тривожність, одержимість чи самотність. Однак, він наполегливо вирішив дослідити саме це і не піддатися стигмам та заборонам. Цей аргумент надає йому авторитет та робить його позицію більш переконливою.

Стратегія аргументації також базується на фактичних даних та дозволяє спікеру висвітлити важливість проблеми, використовуючи об'єктивні та авторитетні джерела інформації. Наприклад: *“Since 1980, accidental deaths from opioid overdose have grown exponentially in the United States, and opioid addictions have also exploded around the world. While opioid painkiller prescriptions are becoming more closely regulated, cases of overdose and addiction are still increasing, especially among younger people”* (Davis, 2020). В наведеному прикладі спікер надає історичний контекст, зазначаючи, що проблема з опіоїдами не нова, але її

масштаби почали значно рости з 1980 року. Це надає слухачам відчуття терміновості проблеми та її загальної серйозності на протязі десятиліть. Оратор посилається на статистику про зростання випадків передозування та наркотичної залежності, особливо серед молоді, щоб підкріпити свої твердження. Це надає об'єктивне підґрунтя його твердженням та підсилює вплив на аудиторію.

Висновки. Отже, наше дослідження розкриває важливі аспекти комунікативно-прагматичних особливостей, які властиві промовамі спікерів TED Talks з питань ментального здоров'я. Ці промови спрямовані на зміну установок і поведінки слухачів, використовуючи впливові комунікативні стратегії.

Однією з ключових цілей цих промов є використання аргументації для переконання аудиторії. Спікери вдаються до таких аргументаційних стратегій, як виправдання власних поглядів, посилення на відомих осіб, авторитетні джерела, статистичні дані, а також події з особистого досвіду та загального життя. Ці тактики допомагають краще передати своє послання аудиторії і підтримують розуміння проблем ментального здоров'я.

Також виявлено, що спікери активно користуються лексичними засобами для досягнення прагматичних характеристик, таких як конкретність, лаконічність та емоційна персуазія. Вони використовують термінологічні поняття та загальноживану лексику, а також емоційно-забарвлену лексику для підсилення враження та сприйняття інформації.

Враховуючи швидкі темпи розвитку сучасної комунікації, важливо продовжити проводити подальші дослідження у цій області, щоб розкрити нові аспекти та тенденції. Це дозволить краще зрозуміти специфіку комунікації в промовах TED Talks з питань ментального здоров'я та покращити ефективність спілкування з аудиторією в цій важливій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарасим Т. О., Довбуш О. І., Скорейко-Свірська І. П. Ted Talks: комунікативні стратегії і тактики. *Нова філологія*. 2023. Вип. 87. С. 17–23. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2022-87-3>
2. Запольських С. П., Запольських А. Ю. Лінгвопрагматичні особливості англомовних публічних промов (на матеріалах доповідей конференції Technology entertainment design talks (TED-talks)). *Нова філологія*. 2016. № 68. С. 85–89.
3. Спіцина В. Є. Риторичні стратегії публічних промов першої леді США Мішель Обами. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2013. Вип. 31. С. 237–245.

4. Тхір М. Б. Реалізація комунікативної стратегії самопрезентації лінгвальними засобами в політичних промовах президента США Б. Обами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2015. Вип. 52. С. 255–257.
5. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика: словник термінів та понять. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014. 380 с.
6. Шиляєва Т. Комунікативні стратегії і тактики у риторичному дискурсі *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. Серія «Філологічні науки». 2019. Вип. 41. С. 161–166
7. Albano A. M. How to raise kids who can overcome anxiety. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/anne_marie_albano_how_to_raise_kids_who_can_overcome_anxiety/transcript.
8. Davis M. What causes opioid addiction, and why is it so tough to combat? TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/mike_davis_what_causes_opioid_addiction_and_why_is_it_so_tough_to_combat/transcript.
9. Faerch C. Two Ways of Defining Communication Strategies. *Language Learning*, 1984. 34. p. 45–63.
10. Godwin L. How teachers can help students navigate trauma. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/lisa_godwin_how_teachers_can_help_students_navigate_trauma/transcript.
11. Kim Ye. What kids can teach adults about asking for help. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/yeyoon_kim_what_kids_can_teach_adults_about_asking_for_help/transcript.
12. Lertzman R. How to turn climate anxiety into action. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/renee_lertzman_how_to_turn_climate_anxiety_into_action/transcript.
13. Mendias K. The mood-boosting power of crying. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/kathy_mendias_the_mood_boosting_power_of_crying/transcript.
14. Nadeem N. Exploring TED Speakers' Narrative Positioning from a Strategic Maneuvering Perspective: A Single Case Study from Winch's (2014) TED Talk. *Argumentation*. 2023. 37. pp. 1–36.
15. Pierini F. The Popularization of Specialized Knowledge Through Ted Talks: The Case of Positive Psychology. *International Journal of English Linguistics*. 2019. Vol. 9. No. 4. pp. 15–27.
16. Streeter Barrett F. The neuroscience of psychedelic drugs, music and nostalgia. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/frederick_streeter_barrett_the_neuroscience_of_psychedelic_drugs_music_and_nostalgia/transcript.
17. Tarone E. Some Thoughts on the Notion of Communication Strategy. *TESOL Quarterly*. 1981. vol. 15. no. 3. pp. 285–295. <https://doi.org/10.2307/3586754>.
18. Tye. K. M. What investigating neural pathways can reveal about mental health. TED Ideas worth spreading. URL: https://www.ted.com/talks/kay_m_tye_what_investigating_neural_pathways_can_reveal_about_mental_health/transcript.